

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет педагогічної освіти
Кафедра спеціальної освіти та соціальної роботи

Затверджено
На засіданні кафедри
спеціальної освіти та соціальної роботи
факультету педагогічної освіти
Львівського національного університету імені Івана Франка
(протокол № 1 від 30.08.2021 р.)

Завідувач кафедри проф. К.О. Островська

**Силабус з навчальної дисципліни «Теорія соціальної роботи»,
що викладається в межах ОПП Соціальна педагогіка першого (бакалаврського) рівня
вищої освіти для здобувачів зі спеціальності 231 Соціальна робота**

Назва дисципліни	Теорія соціальної роботи
Адреса викладання дисципліни	м. Львів, вул. Туган-Барановського,7,
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Факультет педагогічної освіти, кафедра спеціальної освіти та соціальної роботи
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	23 Соціальна робота, 231 Соціальна робота
Викладачі	Корнят Віра Степанівна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри спеціальної освіти та соціальної роботи, Столярик Ольга Юріївна, асистент кафедри спеціальної освіти та соціальної роботи
Контактна інформація викладачів	ел. пошта: vira.kornyat @lnu.edu.ua olha.stolyaryk @lnu.edu.ua
Консультації з питань навчання по дисципліні відбуваються	Середа, 13.30 – 15.00 (Кафедра спеціальної освіти та соціальної роботи, вул. Туган-Барановського, 7) Також, консультації можуть бути в день проведення лекційних/практичних занять (за попередньою домовленістю). Передбачені онлайн консультації в Zoom. Для погодження часу онлайн консультацій слід надіслати запит на електронну пошту викладача
Сторінка курсу	https://pedagogy.lnu.edu.ua/course/teoriya-sotsialnoji-roboty
Інформація про дисципліну	Дисципліна «Теорія соціальної роботи» є нормативною дисципліною зі спеціальності 231 Соціальна робота для Освітньої програми Соціальна педагогіка, яка викладається у _3_ семестрі в обсязі _3_ кредити (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).

<p>Коротка анотація дисципліни</p>	<p>Курс «Теорія соціальної роботи» призначено для здобувачів першого бакалаврського рівня першого року денної та заочної форми навчання. Предметом вивчення навчальної дисципліни є: теорія соціальної роботи як практична діяльність, як навчальна дисципліна, як галузь наукових знань.; форми, напрями, зміст соціальної роботи з різними категоріями отримувачів послуг.</p> <p>Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:</p> <p>Змістовий модуль 1. Сутність соціальної роботи та історія її становлення.</p> <p>Змістовий модуль 2. Теорії, моделі та концепції соціальної роботи.</p> <p>Змістовий модуль 3. Практика соціальної роботи</p>
<p>Мета та цілі дисципліни</p>	<p>Метою викладання навчальної дисципліни є: ознайомлення студентів зі соціальною роботою як особливою сферою діяльності людини, науковою галуззю, навчальною дисципліною; підвищення теоретичного розуміння сутності соціальної роботи, її суспільного значення та форм, методів її реалізації на практиці.</p> <p>Основними завданнями вивчення дисципліни є:</p> <ul style="list-style-type: none"> – сприяння підвищенню загальної та педагогічної культури студентів; – набуття студентами теоретичних знань, методичних підходів і практичних навичок практичної діяльності у соціальній роботі; – засвоєння студентами етичних норм та правил роботи соціального працівника; – формування знань про сучасні концепції та перспективи розвитку соціальної роботи; – усвідомлення практичних аспектів соціальної роботи (методи, форми, принципи).
<p>Література для вивчення дисципліни</p>	<p>Базова:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Безпалько О. В. Соціальна робота в громаді : навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закладів] / Ольга Володимирівна Безпалько. – К. : ЦНЛ, 2005. –176 с. 2) Енциклопедія для фахівців соціальної сфери / За аг. Рд. Проф.. І.Д. Зверєвої. – Київ, Симферополь : Універсум, 2012. – 536 с. 3) Лукашевич М. П. Теорія і методи соціальної роботи : навч. посіб. / М. П. Лукашевич, І. І. Мигович. – 3-є вид., доп. та перероб. – К. : МАУП, 2013. – 168 с. 4) Семигіна Т. Сучасна соціальна робота: навчальний посібник / Т. Семигіна – Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2020. – 275 с 5) Соціальна робота в Україні: навч. посіб. / І. Д, Зверєва, О. В. Безпалько, С. Я. Харченко та ін; За зал ред. І.Д. Зверєвої, Г.М. Лактіонової. — К.: Наук, світ, 2003. — 233 с. <p>Допоміжна:</p>

	<p>6) Актуальні проблеми теорії та практики соціальної роботи на межі тисячоліть : монографія / за ред. А. Й. Капської. — К.: УДЦССМ, 2001. — 344 с.</p> <p>7) Головатий М. Ф. Соціальна політика і соціальна робота : терм.-понятійн. слов. / М. Ф. Головатий, М. Б. Панасюк. — К. : МАУП, 2005. — 560 с.</p> <p>8) Словник-довідник для соціальних педагогів та соціальних працівників / За заг. ред. А.Й. Капської, І. М. Пінчук, С. В. Толстоухової. — К., 2000. — 260 с.</p> <p>9) Соціальна робота з дітьми, молоддю, жінками, різними категоріями сімей : аналітичний звіт щодо діяльності центрів соціальних служб для молоді / упор. Р. Г. Драпушко, С. В. Толстоухова, О. К. Шатохіна, Л. І. Шамрай. — К. : [б. в.], 1999. — 140 с.</p> <p>Інтернет-ресурси:</p> <p>10) Семигіна Т. Сучасна соціальна робота: навчальний посібник / Т. Семигіна – Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2020. – 275 с – Електронний ресурс – URL: https://www.researchgate.net/profile/Tetyana_Semigina3/publication/342003632_Sucasna_socialna_robot_a/</p> <p>11) www.ebooktime.net.book.</p> <p>12) www.nbu.gov.ua.</p> <p>13) zakon.rada.gov.ua.</p>
<p>Обсяг курсу</p>	<p><u>Денна форма навчання:</u> 64 години аудиторних занять. З них: 32 години -лекцій, 32 години - практичних занять та 26 годин самостійної роботи</p> <p><u>Заочна форма навчання:</u> 18 годин аудиторних занять. З них: 8 годин – лекцій, 10 годин – практичних занять, 72 годин – самостійна робота студентів.</p>
<p>Очікувані результати навчання</p>	<p><i>Інтегральна компетентність</i> Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів соціальної роботи і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.</p> <p><i>Загальні компетентності</i></p>

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК7. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК10. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК11. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК12. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК13. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети

Фахові компетентності спеціальності

ФК1. Знання і розуміння сутності, значення і видів соціальної роботи та основних її напрямів (психологічного, соціально-педагогічного, юридичного, економічного, медичного).

ФК2. Здатність прогнозувати перебіг різних соціальних процесів.

ФК4. Здатність до аналізу соціально-психологічних явищ, процесів становлення, розвитку та соціалізації особистості, розвитку соціальної групи і громади.

ФК5. Здатність до виявлення, соціального інспектування і оцінки потреб вразливих категорій громадян, у тому числі, які опинилися в складних життєвих обставинах.

ФК7. Здатність до співпраці у міжнародному середовищі та розпізнавання міжкультурних проблем у професійній практиці.

ФК9. Здатність оцінювати соціальні проблеми, потреби, особливості та ресурси клієнтів.

ФК10. Здатність розробляти шляхи подолання соціальних проблем і знаходити ефективні методи їх вирішення.

ФК11. Здатність до надання допомоги та підтримки клієнтам із врахуванням їх індивідуальних потреб, вікових відмінностей, гендерних, етнічних та інших особливостей.

ФК12. Здатність ініціювати соціальні зміни, спрямовані на піднесення соціального добробуту.

ФК13. Здатність до розробки та реалізації соціальних проектів і програм

Програмні результати навчання (за освітньою програмою)

ПРН1. Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування професійних і встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між соціальними подіями та явищами.

	<p>ПРН3. Ідентифікувати, формулювати і розв'язувати завдання у сфері соціальної роботи, інтегрувати теоретичні знання та практичний досвід.</p> <p>ПРН5. Теоретично аргументувати шляхи подолання проблем та складних життєвих обставин, обирати ефективні методи їх вирішення, передбачати наслідки.</p> <p>ПРН6. Розробляти перспективні та поточні плани, програми проведення заходів, оперативно приймати ефективні рішення у складних ситуаціях.</p> <p>ПРН10. Аналізувати соціально-психологічні процеси в малих та великих групах.</p> <p>ПРН11. Використовувати методи профілактики для запобігання можливих відхилень у психічному розвитку, порушень поведінки, міжособистісних стосунків, для розв'язання конфліктів, попередження соціальних ризиків та складних життєвих обставин.</p> <p>ПРН13. Використовувати методи соціальної діагностики у процесі оцінювання проблем, потреб, специфічних особливостей та ресурсів клієнтів.</p> <p>ПРН21. Демонструвати толерантну поведінку, виявляти повагу до культурних, релігійних, етнічних відмінностей, розрізняти вплив стереотипів та упереджень.</p>
Ключові слова	Теорії, концепції, суб'єкти, об'єкти, методи, форми, принципи, етичні норми, дилема, громада, соціальні послуги.
Формат курсу	Очний / заочний
Теми	ДОДАТОК (схема курсу)
Підсумковий контроль, форма	іспит
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з дисциплін «Вступ до спеціальності», «Деонтологія соціальної роботи», «Загальна, вікова та соціальна психологія», «Основи соціалізації особистості»

<p>Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу</p>	<p>Лекції (вступна, інформативна, проблемна, лекція-дискусія та ін.), бесіда, інтерактивні методи (робота в малих групах, мозковий штурм, обговорення, дискусії), підготовка презентацій, виступи.</p>
<p>Необхідне обладнання</p>	<p>Комп'ютер, мультимедійний проектор, фліпчарт, маркери.</p>
<p>Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)</p>	<p>Протягом семестру 50 балів. З них: Семінарські заняття: 42 бали (14×3) Модульна контрольна робота: 8 балів (2×4) Іспит – 50 балів</p> <p>Академічна доброчесність: Очікується, що виконані студентами завдання для семінарських, практичних занять сприятимуть опануванню умінь працювати з науковими джерелами, сприятимуть формуванню навиків самостійної роботи.</p> <p>Списування, використання без дозволу інформації з робіт інших учасників курсу становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману.</p> <p>Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що студенти відвідають усі семінарські, практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. Студенти зобов'язані дотримуватися усіх термінів, визначених для виконання усіх видів робіт, передбачених у курсі.</p> <p>Література. Уся література, яку здобувачі освіти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Здобувачі вищої освіти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.</p> <p>Політика виставлення балів. Враховуються бали, набрані за виконання усіх завдань. При цьому обов'язково враховуються присутність та активність студента під час практичних занять; недопустимість пропусків та запізнь на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях, не пов'язаних із навчанням; не допускається списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання та ін.</p> <p>Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.</p>

Питання до екзамену

- 1) Еволюція соціальної роботи та її професіоналізація.
- 2) Становлення соціальної роботи.
- 3) Передумови появи професійної соціальної роботи.
- 4) Від благодійності до соціальної роботи: подібне та відмінне у благодійництві та соціальній роботі.
- 5) Соціальна робота у різних країнах Європи.
- 6) Можливості використання досвіду соціальної роботи в Україні.
- 7) Міжнародні визначення соціальної роботи.
- 8) Вітчизняні визначення соціальної роботи.
- 9) Глобальне визначення соціальної роботи.
- 10) Місце соціальної роботи серед інших наук.
- 11) Традиційне та сучасне розуміння складових сучасної соціальної роботи.
- 12) Характеристика складових соціальної роботи.
- 13) Рівні соціальної роботи (професійний, непрофесійний; державний, регіональний, місцевий, індивідуальний; мікро-, мезо, макрорівень)
- 14) Соціальна робота в іменах (Мері Річонд, Алісе Саломон, Джейн Аддамс, Річард Каббот та ін.).
- 15) Етика як наука, зміст та сутність.
- 16) Деонтологія як наука, сутність та зміст.
- 17) Цінності соціальної роботи. Характеристика основних груп цінностей.
- 18) Етичні стандарти соціальної роботи.
- 19) Етичні принципи соціальної роботи.
- 20) Професійні рішення та етичні дилеми соціальної роботи.
- 21) Теорії та моделі соціальної роботи.
- 22) Еволюція знань і концепцій у соціальній роботі.
- 23) Базові теорії соціальної роботи.
- 24) Специфічні теорії, моделі та підходи.
- 25) Сучасні тенденції у соціальній роботі. Феміністична соціальна робота.
- 26) Сучасні тенденції у соціальній роботі. Зелена соціальна робота.
- 27) Сучасні тенденції у соціальній роботі. Підхід, орієнтований на сильні сторони клієнтів.
- 28) Сучасні концепції, важливі для соціальної роботи (якість життя, соціалізація, інклюзія, ексклюзія, наснаження, резилієнс, стигма, дискримінація).
- 29) Мета і завдання сучасної соціальної роботи.
- 30) Напрями здійснення сучасної соціальної роботи.
- 31) Пріоритети сучасної соціальної роботи.
- 32) Чинники, що визначають практику соціальної роботи.
- 33) Складові сучасної соціальної роботи.
- 34) Суб'єкт та об'єкт соціальної роботи, його розуміння.

	<p>35) Клієнт у соціальній роботі. Група ризику та вразливі групи у соціальній роботі.</p> <p>36) Функції та ролі соціального працівника.</p> <p>37) Метод у соціальній роботі: класифікація, підходи, характеристика.</p> <p>38) Форми у соціальній роботі.</p> <p>39) Співвідношення форм, методів, процесу у соціальній роботі.</p> <p>40) Процес соціальної роботи</p> <p>41) Типологія закладів соціальної роботи.</p> <p>42) Визначення поняття «соціальні послуги».</p> <p>43) Характеристика основних видів соціальних послуг</p> <p>44) Сутність і типологія громад. Структура громади.</p> <p>45) Ключові характеристики роботи в громаді.</p> <p>46) Методи і моделі роботи в громаді.</p> <p>47) Особливості розвитку громади. Залучення учасників громади до процесу прийняття рішень.</p> <p>48) Догляд у громаді. Значення догляду у громаді. Принципи догляду у громаді. Організація догляду у громаді.</p> <p>49) Колективне представництво інтересів у громаді. Стратегія колективного представництва.</p> <p>50) Проведення масових акцій у громаді.</p> <p>51) Проведення інформаційних кампаній у громаді.</p> <p>52) Значення неурядових організацій у вирішенні соціальних проблем сімей, дітей, та молоді.</p> <p>53) Типові функції, основні види діяльності, спектр послуг неурядових організацій.</p> <p>54) Дитячі та молодіжні громадські організації як ефективний фактор соціалізації особистості.</p> <p>55) Співпраця неурядових організацій з державними організаціями щодо надання соціальних послуг різним категоріям клієнтів.</p>
<p>Опитування</p>	<p>Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.</p>

ДОДАТОК
Схема курсу

Тиж.	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття)* *лекція, самостійна, дискусія, групова робота)	Література. Ресурси в Інтернеті	Завдання, год	Термін виконання
1	<p>Тема. Соціальна робота: визначення та розуміння. Міжнародні визначення соціальної роботи. Вітчизняні визначення соціальної роботи. Глобальне визначення соціальної роботи. Еволюція соціальної роботи та її професіоналізація. Місце соціальної роботи серед інших наук.</p>	<p>Лекція – 2 год, Семінарське – 2 год</p>	<p>3, 4, 9</p>	<p>Укласти словник визначень поняття «соціальна робота» (2 год)</p>	<p>1 тиждень</p>
2	<p>Тема. Зміст та структура соціальної роботи. Традиційне та сучасне розуміння складових сучасної соціальної роботи . Складові соціальної роботи. Рівні соціальної роботи (професійний, непрофесійний; державний, регіональний, місцевий, індивідуальний; мікро-, мезо, макрорівень)</p>	<p>Лекція – 2 год, Семінарське – 2 год</p>	<p>3, 4, 8, 9</p>	<p>Підготувати презентацію + текст про соціальну роботу в країнах Європи (4 год)</p>	<p>2 тижні</p>
3	<p>Тема. Історія становлення та розвитку соціальної роботи. Становлення соціальної роботи. Передумови появи професійної соціальної роботи. Соціальна робота в іменах (Мері Річонд, Алісе Саломон, Джейн Аддамс, Річард Каббот та ін.). Від благодійності до соціальної роботи: подібне та відмінне у благодійництві та соціальній роботі. Соціальна робота у різних країнах Європи. Можливості використання досвіду соціальної роботи</p>	<p>Лекція – 2 год, Семінарське – 2 год</p>	<p>3, 4, 9</p>	<p>Підготувати презентацію + текст про фундатора соціальної роботи у світі, про основоположників соціальної роботи в Україні (особа, яка не розглядалася на лекції) (4 год)</p>	<p>1 тиждень</p>

	в Україні.				
4	Тема. Етика у соціальній роботі. Уявлення про етику та деонтологію, зміст та сутність. Цінності соціальної роботи. Характеристика основних груп цінностей. Етичні стандарти та принципи соціальної роботи. Професійні рішення та етичні дилеми соціальної роботи.	Лекція – 2 год, Семінарське – 2 год	2, 4, 7, 8, 9	Підготувати опис п'яти ситуацій: етичні дилеми у соціальній роботі, приклади порушень стандартів та етичних норм у соціальній роботі та запропонувати шляхи виходу зі ситуації (2 год)	1 тиждень
5	Тема. Теорії та моделі соціальної роботи Теорії та моделі соціальної роботи. Еволюція знань і концепцій у соціальній роботі. Базові теорії соціальної роботи. Специфічні теорії, моделі та підходи.	Лекція – 2 год, Семінарське – 2 год	3, 4, 9		
6, 7	Тема. Сучасні тенденції та перспективи соціальної роботи Сучасні тенденції у соціальній роботі. Феміністична соціальна робота. Зелена соціальна робота. Підхід, орієнтований на сильні сторони клієнтів. Сучасні концепції, важливі для соціальної роботи (якість життя, соціалізація, інклюзія, ексклюзія, наснаження, резилієнс, стигма, дискримінація).	Лекція – 4 год, Семінарське – 4 год	1, 4, 9, 12	Розробити відео продукт (н-д, анімаційний фільм), де висвітлені актуальні проблеми соціальної роботи (4 год)	2 тижні
8	Модульна контрольна робота.	Практичне			
9	Тема. Практика соціальної роботи: мета, завдання, напрями Мета і завдання сучасної соціальної роботи. Напрями здійснення сучасної соціальної роботи. Пріоритети сучасної соціальної роботи. Чинники, що визначають практику соціальної роботи. Складові сучасної соціальної роботи.	Лекція – 2 год, Семінарське – 2 год	1, 3, 4, 8, 9, 12	Розробити метод роботи та стимульний матеріал для нього з певною категорією клієнтів з позиції певної теорії соціальної роботи за схемою; 1. Обґрунтувати теоретичне підґрунтя. 2. Опис проведення	2 тижні

				методів, вправ з чітким обґрунтуванням чому саме обрано цей метод. Аналіз методу (вказати позитиви методу та його недоліки) (3 год)	
10	Тема. Практика соціальної роботи: суб'єкти, об'єкти, ролі соціального працівника Суб'єкт та об'єкт соціальної роботи, його розуміння. Клієнт у соціальній роботі. Група ризику та вразливі групи у соціальній роботі. Функції та ролі соціального працівника.	Лекція – 2 год, Семінарське – 2 год	3, 4, 9		
11	Тема. Практика соціальної роботи: методи та форми соціальної роботи Метод у соціальній роботі: класифікація, підходи, характеристика. Форми у соціальній роботі. Співвідношення з методом. Процес соціальної роботи	Лекція – 2 год, Семінарське – 2 год	3, 4, 9		
11	Тема. Заклади соціальної роботи. Соціальні послуги. Типологія закладів соціальної роботи. Визначення поняття «соціальні послуги». Характеристика основних видів соціальних послуг.	Лекція – 2 год, Семінарське – 2 год	1, 2, 4, 9, 12	Розробити ієрархію закладів соціально сфери в Україні на сучасному етапі, вказавши соціальні послуги, які вони надають (3 год)	1 тиждень
12, 13	Тема. Соціальна робота в громаді Сутність і типологія громад. Структура громади. Ключові характеристики роботи в громаді. Методи і моделі роботи в громаді. Особливості розвитку громади. Залучення учасників громади до процесу прийняття рішень. Догляд у громаді. Значення догляду у громаді. Принципи догляду у громаді. Організація догляду у	Лекція – 4 год, Семінарське – 4 год	1, 4, 9, 12		

	<p>громаді. Колективне представництво інтересів у громаді. Стратегія колективного представництва.</p> <p>Проведення масових акцій у громаді.</p> <p>Проведення інформаційних кампаній у громаді.</p>				
14, 15	<p>Тема. Соціальна робота недержавних громадських організацій</p> <p>Роль неурядових організацій у вирішенні соціальних проблем сімей, дітей, та молоді. Типові функції, основні види діяльності, спектр послуг неурядових організацій.</p> <p>Дитячі та молодіжні громадські організації як ефективний фактор соціалізації особистості.</p> <p>Співпраця неурядових організацій з державними організаціями щодо надання соціальних послуг різним категоріям клієнтів.</p>	<p>Лекція – 4 год,</p> <p>Семінарське – 4 год</p>	3, 4, 9	<p>Розробити проект громадської організації та описати можливі варіанти її діяльності у територіальній громаді з надання певних соціальних послуг конкретній групі клієнтів (4 год)</p>	2 тижні
16	Підсумкова модульна контрольна робота.	<p>Практичне (2 год)</p>			